

det vil være at føre Religionsundervisningen ud af Landet, men det er ikke min Hensigt. Jeg vil tværtimod sige, at jeg vil have Religionsundervisningen ud af Skolerne af Agtelse for Andres fra min afsvigende Mening i religiøse Sager. Det gjælder netop for mig om ikke at skulle tvinges og ikke at tvinge Andre til at tro Noget i en saa vigtig Sag; jeg vil give Alle fuld Frihed til at dyrke Gud paa den Maade, de anse for den rigtige. Jeg siger, at de Bemærkninger, som i den Henseende faldt fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg), vare overordentlig staaende og træffende, og dette gjælder navnlig om det Svar, han gav til min ærede Nabo til Venstre (Th. Nielsen), (Th. Nielsen). Jeg vil ikke have Religionsundervisning i Skolerne!). Det ærede Medlem siger, at han ikke vil have Religionsundervisning i Skolerne; men der var en Meningsforskel mellem min ærede Nabo og det ærede Medlem, som jeg har nævnet, og derved var det, at dette ærede Medlem paa en i alt Fald for mig overordentlig klar Maade kom til at udvikle, hvad han forstod ved at faae Religionsundervisningen ud af Skolerne, ikke ud af Landet, som det ærede Medlem her lige overfor (P. Nielsen) sagde; derimod har han forvaret sig, og jeg forvarer mig paa samme Maade imod, at jeg skulde omgaaes med en saadan Tanke. Lad os nu imidlertid se lidt nærmere paa den frie Skole og Evangelskolen. Jeg vil tilstaa, at jeg, da Tanken om Friskolen første Gang kom frem, ikke var venlig stemt lige overfor den; jeg var meget mere imod den. Nu er jeg venligere stemt lige overfor den, men jeg forlanger rigtignot paa den anden Side, at man sikker sig det, man ved den nye Indretning egentlig vil opnaa. Det, som Staten skal paase, er, at Befolkningen naaer et vist Laemaal af Kundskaber; det er sikkert, at Staten og ikke mindst en konstitutionel Stat kan fordrø dette. Jeg vil imidlertid sige til det ærede Medlem her lige overfor og til enhver Anden, som er en ivrigere og varmere Tilhænger af Friskoletanken end jeg: Hjælp os Andre til at faae Religionsundervisningen ud af Skolen, ikke ud af Landet, saa skulde de Herrer se, at vi ville forliges meget bedre end hidtil ved Siden af hinanden, thi jeg tvivler ikke om, at det er den, der medfører, at man ser til hinanden med skjæve Øine, og at det hovedsagelig er den, der bringer Friskolefagen frem. Jeg er saa temmelig overbevist om, at det netop er dette Undervisningsfag i Skolerne, der medfører, at saa mange Mand holde sammen og alvorlig overveie, om man ikke skal forlade Evangelskolen og gaa over til Friskolen. Naar Religionsundervisningen føres ud af Skolerne, bliver Formaallet baade for Friskolerne og for Evangelskolerne ganske simpelt den borgerlige Opdragelse og Undervisning — om jeg maa bruge det Udtryk — og det er mig da aldeles ligegyldigt, om Sta-

tens Borgere faae Undervisningen i Friskolen eller i Evangelskolen; men saa længe dette Sag bibeholdes, skulde jeg seile meget i mit Syn paa Fremtiden, om der ikke i lang Tid vil være en vedvarende Strid, indtil den ene Part har overvundet den anden. Om Friskolen vil kunne overvinde Evangelskolen og skaffe den ud af Verden, skal jeg ikke kunne sige, men jeg skal i alt Fald ikke have Noget derimod; thi da antager jeg, at Friskolen har vist sig Opgaven voksen og gjort Statskolen overflødig derved, at det er blevet klart, at den fuldstændig kan træde i Statskolens Sted, overfor hvad der skal læres og undervises. Jeg er altsaa paa ingen Maade en Uden af Friskolen, i Særdeleshed ikke, dersom de Herrer ville gaa ind paa den Vej, der nu fra forskjellige Sider er anvist, nemlig at faae Religionsundervisningen ud af Almueffolerne. For ikke at blive vidtløftig vil jeg endnu kun sige, at jeg fuldstændig slutter mig til den Tanke, der er udtalt af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds. — Hvad det Tilsyn angaar, som er foreslaaet i dette Lovforslag, maa jeg meget beklage det, og jeg kan i saa Henseende slutte mig til de ærede Medlemmer for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) og for Aarhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen). Jeg kan godt gaa med til et Tilsyn, ja endog til et større Antal Personer til at udføre det; men hvad der har overrasket mig, og som jeg maa beklage, er, at den høitagtede Minister i dette Lovudkast har indført en Tilsynsinstitution, men endda har ladet os beholde det nuværende Tilsyn. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) sagde os i et tidligere Møde, at de Tilsynsinstitutioner, vi nu haave, maatte falde bort; men jeg vilde da have ønsket, at det allerede var flet her, man havde da ikke haft Noget at ante over. Man anfer imidlertid ikke alene over, at Tilsynet er, om ikke slet, saa dog mindre heldigt, men man anfer over, at man beholder, om jeg tør bruge det Udtryk, det Slette, som det nu er, og tillige kommer med noget Nyt; at dette skulde kunne hæve det Slette, er jeg overbevist om ikke vil skee. Man opnaar altsaa kun, at man faaar en ny Indretning; man faar 8 nye Skoleinspektører med ikke ubetydelige Lønninger, der vistnok løbe op til omtrent 40 à 50,000 Rd., men man beholder Biskopperne. Jeg ser vel, at deres Skoletilsyn falder bort, men jeg skulde med det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds have ønsket, at de vare faldne bort med Hensyn til Alt, hvad de have at gjøre. Dette skulde have glædet mig, og jeg vilde være mere venlig stemt overfor dette Lovudkast, dersom man havde sat de 7 Biskopper paa Porten samtidig med, at der indførtes Skoleinspektører. Da det altsaa ikke er mig muligt at se, at dette Lovforslag fyldeliggjør Tanken om at skabe en større Frihed og Selvstændighed for Kommunerne, eller rettere sagt for Befolkningen, for Forældrene rundt om i Landet